

Į kurį Europos Sąjungos valstybės narės teismą reikėtų kreiptis?

Jei, tarkime, į kitą Europos Sąjungos valstybę išvažiavęs gyventi pažįstamas negrąžina skolos ar esate nepatenkintas kitoje ES valstybėje suteikta paslauga ir šio ginčo nepavyksta išspręsti gražiuoju, tenka kreiptis į teismą.

Tačiau labai dažnai nežinote į kurį teismą reikėtų kreiptis. Civilinėje teisėje egzistuoja taisyklė, kad **paprastai** į teismą kreipiamasi pagal atsakovo gyvenamąją vietą. Tačiau yra ir nemažai išimčių. Pavyzdžiui, jeigu bylą iškelia vartotojas, jis turi teisę pasirinkti arba savo valstybės, arba atsakovo valstybės teismus.

Be to, visos ES valstybės narės skirtingai reglamentuoja teismų kompetencijos pasiskirstymą jų teritorijoje, todėl pasirinkti tinkamą teismą nėra taip paprasta. Jeigu ieškinį pateiskite ne tam teismui, jis liks nenagrinėtas.

Rasti atsakymus į šiuos klausimus Jums padės Europos e. teisingumo internetinis puslapis <https://e-justice.europa.eu/home.do?plang=lt&action=home>.

Pasinaudoję nuoroda https://e-justice.europa.eu/content_in_which_member_state-33-It.do?clang=lt, sužinosite, į kurį kitos ES valstybės narės teismą konkrečiu klausimu Jums reikėtų kreiptis.

Kaip įvykdyti teismo sprendimą, kai atsakovas gyvena užsienyje

Lietuvos teismų sprendimai (dėl skolos, išlaikymo ar tėvų pareigų) savaime neįgyja teisinės galios už valstybės ribų ir negali automatiškai būti pradėti vykdyti kitos valstybės teritorijoje. Kad Lietuvos teismo sprendimas būtų pradėtas vykdyti kitos valstybės (kurioje gyvena atsakovas arba kurioje jis gauna pajamas ar turi turto) teritorijoje, būtina viena iš šių procedūrų:

- Lietuvos teismo sprendimo pripažinimas ir leidimas jį vykdyti užsienio valstybės teritorijoje arba
- Lietuvos teismo sprendimo pateikimas vykdyti kitai valstybei (jeigu tam yra atitinkamos sąlygos).

Pastaba: kai kuriems teismų sprendimams pripažinimo procedūra siekiant juos vykdyti kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje nėra reikalinga.

Sprendimų pripažinimo ar vykdymo tvarką nustato:

- Europos Sąjungos teisės aktai;
- tarptautinės daugiašalės sutartys (konvencijos);
- tarptautinės dvišalės sutartys;
- valstybių nacionaliniai teisės aktai, reguliuojantys tarptautinį civilinį procesą.

Atkreipiame dėmesį: Lietuvos institucijų tarpininkavimas pateikiant prašymus į užsienio valstybes dėl sprendimų pripažinimo ir vykdymo numatytas tik pagal dvišales sutartis, taip pat pagal 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo

sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje ir 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo). Visais kitais atvejais sprendimo vykdymu suinteresuoti asmenys prašymą dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo kartu su reikiamais dokumentais turi pateikti tiesiogiai šiuos prašymus nagrinėjančioms kompetentingoms užsienio valstybių institucijoms (paprastai tai būna teismai). Daugiau informacijos apie teismų sprendimų pripažinimą ir vykdymą Europos Sąjungos valstybėse, kompetentingas institucijas, kurioms pateikiami vykdomieji dokumentai galima rasti Europos e. teisingumo (e-Justice) portale: <https://e-justice.europa.eu>.

Kai kuriais atvejais siekiant sprendimų pripažinimo ir vykdymo užsienio valstybėje gali būti tikslinga pasinaudoti praktikuojančių teisininkų (advokatų) paslaugomis. Jei Jūsų finansinė padėtis sunki, Jūs turite galimybę kreiptis dėl nemokamos teisinės pagalbos užsienyje. Informacija apie nemokamos teisinės pagalbos teikimo sąlygas ir tvarką yra skelbiama Teisingumo ministerijos tinklalapyje www.tm.lt, skiltyje „Klausiate – atsakome“ / „Kaip gauti nemokamą teisinę pagalbą (advokatą) užsienyje (civilinėje byloje)?“.

Sprendimų pripažinimas ir vykdymas Europos Sąjungos valstybėse narėse

2004 m. gegužės 1 d. Lietuvai tapus Europos Sąjungos (toliau – ES) nare santykiuose su kitomis ES valstybėmis narėmis įsigaliojo ir yra taikytini šie ES teisės aktai, nustatantys teismų sprendimų pripažinimo ir jų vykdymo ES valstybėse narėse tvarką:

1. 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo bei vykdymo užtikrinimo (dar vadinamas „Briuselis I“);
2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja „Briuselis I“ reglamento redakcija);
2. 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo ir vykdymo (dar vadinamas „Briuselis IIa“);
3. 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 805/2004, sukuriantis neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą;
4. 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1896/2006, nustatantis Europos mokėjimo įsakymo procedūrą;
5. 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 861/2007, nustatantis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą;
6. 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje;
7. 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo;

8. 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 606/2013 dėl apsaugos priemonių tarpusavio pripažinimo civilinėse bylose.

Pasirenkant, kuris iš išvardytų ES reglamentų taikytinas konkrečiu atveju, **reikia atkreipti dėmesį į tris dalykus:**

- dėl kokių teisinių santykių priimtas sprendimas – dėl skolos, dėl išlaikymo, dėl santuokos ir tėvų pareigų ar paveldėjimo klausimais;
- kada priimtas Lietuvos teismo sprendimas;
- jei tai sprendimas dėl skolos ar išlaikymo – ar skolininkas ginčijo reikalavimą teismo nagrinėjimo metu.

Jei kurioje nors ES valstybėje narėje siekiama pripažinti iki 2004 m. gegužės 1 d. arba iki ES reglamento įsigaliojimo datos priimtą Lietuvos teismo sprendimą, turi būti vadovaujama iki tos datos galiojusia tvarka: pvz., su Latvija, Estija, Lenkija – dvišale / trišale sutartimis, su kitomis valstybėmis – daugiašalėmis konvencijomis (žr. 2.2 ir 2.3).

1. Sprendimų vykdymas pagal Reglamentą Nr. 44/2001

Kreditorius, kurio reikalavimo teisė patvirtinta teismo sprendimu, gali pasirinkti, kokį sprendimo pateikimo vykdyti būdą taikyti: ar prašyti sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti pagal Reglamentą Nr. 44/2001, ar prašyti sprendimo vykdymo pateikiant Europos vykdomąjį raštą pagal Reglamentą 805/2004 (žr. 1.3).

Reglamentas Nr. 44/2001 taikomas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, įskaitant ir Daniją. Lietuvoje šis Reglamentas taikomas po Lietuvos įstojimo į ES, t. y. **po 2004 m. gegužės 1 d.**, priimtiems teismo sprendimams.

Vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas pripažįstamas ir leidžiamas vykdyti kitose valstybėse narėse netaikant jokios specialios tvarkos. Pakanka valstybės, kurioje gyvena ir / ar dirba skolininkas, kompetentingam teismui pateikti šiuos dokumentus:

- laisvos formos **prašymą** (pripažinti ir leisti vykdyti teismo sprendimą kitos valstybės teritorijoje). Prašyme turi būti nurodyta prašymo esmė (ko prašoma), pareiškėjo (kreditoriaus) ir skolininko asmens ir kontaktiniai duomenys, skolininko adresas užsienio valstybėje, pareiškėjo sąskaitos, į kurią turėtų būti pervedama priteista skola ar išlaikymas, rekvizitai, kt.;
- Lietuvos **teismo sprendimo**, kuriuo priteistas išlaikymas ar skola, teismo patvirtintą **kopiją**;
- Reglamento (EB) Nr. 44/2001 54 ir 58 straipsniuose nurodytą **pažymėjimą** dėl teismo sprendimų ir susitarimų. Šį pažymėjimą išduoda sprendimą priėmęs Lietuvos teismas.

Prašymas ir pridedami dokumentai turi būti pateikiami kartu **su vertimu** į kitos valstybės nacionalinę arba kitą jai priimtą kalbą.

Pažymėjimo formą lietuvių ir kitomis oficialiomis ES kalbomis galima rasti Europos e. teisingumo (e-Justice) portale adresu: <https://e-justice.europa.eu>, skiltyje „Dinaminės formos“. Kompetentingas kitų valstybių narių institucijas prašymui pateikti šiuo metu galima rasti Europos teisminiame atlase civilinėse bylose adresu: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_lt.htm, skiltyje „Ieškoti teismo prašymui pateikti“.

Svarbu: Kreipiantis pagal šį Reglamentą reikia žinoti skolininko gyvenamąją ar darbo vietą kitoje ES valstybėje narėje.

Sprendimų vykdymas pagal Reglamentą Nr. 1215/2012

Reglamentas Nr. 1215/2012 taikomas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, įskaitant Daniją. Reglamentas Nr. 1215/2012 taikomas tik pradėtam teismo procesui, autentiškiems dokumentams, kurie oficialiai sudaromi arba įregistruojami, ir teisminėms taikos sutartims, kurios patvirtinamos arba sudaromos **2015 m. sausio 10 d.** arba vėliau.

Reglamentas Nr. 44/2001 (žr. aukščiau) toliau taikomas teismo sprendimams, kurie priimami iškeltose bylose, autentiškiems dokumentams, kurie oficialiai sudaromi arba įregistruojami, ir teisminėms taikos sutartims, kurios patvirtinamos arba sudaromos **iki 2015 m. sausio 10 d.**, kurie patenka į to reglamento taikymo sritį.

Valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas pripažįstamas kitose valstybėse narėse netaikant jokių specialių procedūrų. Šalis, norinti valstybėje narėje pasiremti kitoje valstybėje narėje priimtu teismo sprendimu, pateikia:

- Lietuvos **teismo sprendimo kopiją**, atitinkančią sąlygas, būtinas jo autentiškumui patvirtinti; ir
- pagal Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį išduotą **pažymą**. Šią pažymą išduoda sprendimą priėmęs Lietuvos teismas, naudodamasis Reglamento Nr. 1215/2012 I priede nustatyta forma.

Teismas arba institucija, į kuriuos kreipiamasi siekiant pasiremti kitoje valstybėje narėje priimtu teismo sprendimu, prireikus gali nurodyti šaliai, siekiančiai remtis teismo sprendimu, pagal Reglamento Nr. 1215/2012 57 straipsnį pateikti nurodytos pažymos turinio **vertimą**. Teismas arba institucija gali pareikalauti šalies pateikti teismo sprendimo vertimą vietoj pažymos turinio vertimo, jei be tokio vertimo negalima tęsti nagrinėjimo.

Bet kuri suinteresuotoji šalis, vadovaudamasi Reglamento Nr. 1215/2012 3 skirsnio 2 poskirsniumi, gali prašyti priimti sprendimą, kad nėra pagrindų atsisakyti pripažinti teismo sprendimą, kaip nurodyta 45 straipsnyje. Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnyje nustatyti teismo sprendimo nepripažinimo pagrindai.

Lietuvoje priimtas teismo sprendimas, kuris yra vykdytinas Lietuvoje, yra vykdytinas kitoje valstybėje narėje ir tam nereikia jo skelbti vykdytinu. Lietuvoje priimtų teismo sprendimų vykdymo procedūrą reglamentuoja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisė.

Kad valstybėje narėje būtų vykdomas kitoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, pareiškėjas kompetentingai vykdymo institucijai turi pateikti:

- Lietuvos **teismo sprendimo kopiją**, atitinkančią sąlygas, būtinas jo autentiškumui patvirtinti; ir
- pagal Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį išduotą **pažymą**, kuria patvirtinama, kad teismo sprendimas vykdytinas, ir kurioje pateikiama teismo sprendimo santrauka ir,

atitinkamais atvejais, informacija apie atlygintinas bylinėjimosi išlaidas ir palūkanų apskaičiavimą. Šią pažymą išduoda sprendimą priėmęs Lietuvos teismas, naudodamasis Reglamento Nr. 1215/2012 I priede nustatyta forma.

Kad valstybėje narėje būtų vykdomas kitoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, kuriuo **skiriamos laikinosios priemonės**, įskaitant apsaugos priemones, pareiškėjas kompetentingai vykdymo institucijai turi pateikti:

- Lietuvos **teismo sprendimo kopiją**, atitinkančią sąlygas, būtinas jo autentiškumui patvirtinti;
- pagal Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį teismo išduotą **pažymą**, kurioje aprašoma priemonė ir patvirtinama, kad: teismas turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės; teismo sprendimas yra vykdytinas kilmės valstybėje narėje; ir
- jei priemonė buvo skirta neįteikus atsakovui šaukimo į teismą – teismo sprendimo įteikimo įrodymą. Šią pažymą išduoda sprendimą priėmęs Lietuvos teismas, naudodamasis Reglamento Nr. 1215/2012 I priede nustatyta forma.

Kompetentinga vykdymo institucija prireikus gali reikalauti, kad pareiškėjas pagal 57 straipsnį pateiktą pažymos turinio **vertimą** arba transliteraciją. Kompetentinga vykdymo institucija gali reikalauti, kad pareiškėjas pateiktą teismo sprendimo vertimą tik tuo atveju, jeigu ji be tokio vertimo negali vykdyti tolesnių veiksmų.

2. Sprendimų pripažinimas ir vykdymas pagal Reglamentą Nr. 2201/2003

2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo taikomas tarp ES valstybių narių pripažįstant ir vykdant teismo sprendimus šeimos bylose, tarp jų – ir dėl tėvų pareigų bei bendravimo teisių. Tačiau pažymėtina, kad Reglamentas taikomas tik po jo taikymo pradžios, t. y. **po 2005 m. kovo 1 d.**, patvirtintiems autentiškiems dokumentams, šalių sudarytiems susitarimams, priimtiems teismo sprendimams.

Pagal šį Reglamentą kitoje valstybėje narėje (kurioje gyvena atsakovas) gali būti siekiama:

- Lietuvos teismo sprendimo **dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia** pripažinimo ir vykdymo;
- Lietuvos teismo sprendimo, susijusio su **tėvų pareigomis**, pripažinimo ir vykdymo;
- Lietuvos teismo sprendimo **dėl vaiko grąžinimo** vykdymo;
- Lietuvos teismo sprendimo **dėl bendravimo teisių su vaiku** vykdymo.

Atitinkamai Lietuvos teismas, priėmęs sprendimą, išduoda reikiamą pažymėjimą, kuris turi būti pateikiamas kitos valstybės narės, kurioje gyvena atsakovas, kompetentingai institucijai.

Europos teisminiame atlase (http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_lt.htm) rasite šią naudingą informaciją:

- pažymėjimų formas visomis ES oficialiomis kalbomis (skiltyje „Blankai“);
- kompetentingas kitos valstybės institucijas prašymui priimti (skiltyje „Ieškoti teismo prašymui pateikti“);

- kitose valstybėse priimtinas kalbas, į kurias reikia versti prašymą ir dokumentus (skiltyje „Valstybių narių pranešimai“), ir kt.

3. Sprendimų vykdymas pagal Reglamentą Nr. 805/2004

Jei Lietuvos teismo sprendimas buvo priimtas **po 2005 m. sausio 21 d.** (o dėl išlaikymo prievolių – ne vėliau kaip iki 2011 m. birželio 18 d.) galima pateikti Lietuvos teismo sprendimą vykdyti kitoje ES valstybėje narėje vadovaujantis Reglamentu Nr. 805/2004, dar vadinamu Europos vykdomuoju raštu. Reglamentas taikomas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, išskyrus Daniją (santykiuose su Danija taikytinas Reglamentas Nr. 44/2001, žr. 1.1).

Jeigu Jūs turite Europos vykdomąjį raštą, Jūs galite pateikti Lietuvos teismo sprendimą (ar autentišką dokumentą – vekselį, čekį) vykdyti kitos ES valstybės narės, kurioje gyvena ir / ar dirba skolininkas, kompetentingai institucijai. Tokiu atveju Jūs turite pateikti šiuos dokumentus:

- laisvos formos **prašymą** (vykdyti teismo sprendimą konkrečios valstybės teritorijoje), kuriame turi būti nurodyta prašymo esmė, pareiškėjo (kreditoriaus) ir skolininko asmens duomenys, skolininko adresas užsienio valstybėje, sąskaitos, į kurią turėtų būti pervedama priteista skola ar išlaikymas, rekvizitai ir kt. Prašymas turi būti pateiktas kartu su vertimu į kitos valstybės nacionalinę kalbą arba kitą jai priimtina kalbą;
- **Europos vykdomojo rašto pažymėjimo kopiją** (kartu su vertimu į reikiamą kalbą). Šį pažymėjimą lietuviškai išduoda sprendimą priėmęs Lietuvos teismas;
- **Lietuvos teismo sprendimo kopiją**, atitinkančią autentiškumo reikalavimus (vertimas nėra būtinas).

Pateikiant sprendimą vykdyti išvengiama sprendimo pripažinimo procedūros teisme, tačiau Europos vykdomasis raštas gali būti išduodamas tik esant šioms sąlygoms:

- 1) reikalavimas nėra ginčytinas, t. y., kai skolininkas akivaizdžiai su juo sutiko, pripažindamas skolą, arba teisminio nagrinėjimo metu niekada reikalavimui neprieštaravo;
- 2) skolininkas neišreiškė aiškaus sutikimo dėl reikalavimo, tačiau jam procesiniai dokumentai buvo įteikti Reglamente nustatyta tvarka.

Šias sąlygas, prieš išduodamas Europos vykdomąjį raštą, patikrina sprendimą priėmęs Lietuvos teismas.

Tuo atveju, jeigu Europos vykdomasis raštas Jums negali būti išduotas, dėl Lietuvos sprendimo, kuriuo priteista skola ar išlaikymas, pripažinimo ir vykdymo galite kreiptis pagal Reglamente Nr. 44/2001 nustatytą tvarką (žr. 1.1).

Europos teisiniame atlase (http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_lt.htm) rasite šią naudingą informaciją:

- pažymėjimų formas visomis ES oficialiomis kalbomis (skiltyje „Blankai“);
- valstybių narių pranešimus dėl priimtinos kalbos, į kurią turi būti verčiami išvardyti dokumentai (skiltyje „Valstybių narių perduota informacija“), ir kt.

Svarbu: Kreipiantis pagal šį Reglamentą daugeliu atvejų reikia žinoti skolininko gyvenamąją ar darbo vietą kitoje ES valstybėje narėje.

Išsamesnę informaciją apie kiekvienoje ES valstybėje narėje galiojančią teismo sprendimų vykdymo tvarką lietuvių kalba Jūs galite rasti Europos teisminiame tinkle (http://ec.europa.eu/civiljustice/index_lt.htm). Prieš teikiant prašymą dėl sprendimo vykdymo, siūlome atidžiai perskaityti šiame tinkle pateiktą informaciją, kadangi kai kuriose valstybėse narėse nustatyti specifiniai sprendimų pateikimo vykdyti reikalavimai. Pavyzdžiui, Ispanijoje rekomenduojama, kad dokumentus dėl sprendimo vykdymo pateiktų praktikuojantis teisininkas, Airijoje dokumentai paštu nepriimami – juos reikia pateikti asmeniškai arba per advokatą, Švedijoje yra patvirtinta prašymo dėl sprendimo vykdymo forma, Jungtinėje Karalystėje užsienio valstybių teismų sprendimai, prieš pateikiant juos vykdyti, turi būti užregistruojami Aukštajame teisme. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad kai kuriose valstybėse galite patirti sprendimo pripažinimo ir vykdymo išlaidų.

Teisingumo ministerijos tinklalapyje (žr. skiltį „Klausiame – atsakome“ / Kaip įvykdyti teismo sprendimą, kai atsakovas gyvena užsienyje?) galima rasti išsamią informaciją apie tai, kaip vykdyti teismo sprendimą Jungtinėje Karalystėje, Airijoje ir Švedijoje.

4. Sprendimų vykdymas pagal Reglamentą Nr. 1896/2006

2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu 1896/2006, nustatančiu Europos mokėjimo įsakymo procedūrą, kreditoriams sudaroma galimybė patenkinti neginčytinus civilinius ir komercinius reikalavimus laikantis vienodos tvarkos – naudojant standartines formas. Šis reglamentas taikomas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, išskyrus Daniją. Pagal šią procedūrą nereikalaujama atvykti į teismą, ieškovui tereikia pateikti prašymą. Jam nereikia atlikti jokių kitų formalumų ar imtis veiksmų, kad procedūra vyktų toliau. Reglamente numatytos septynios standartinės formos.

Norint pradėti procedūrą turi būti užpildyta A forma, pateikiant visą informaciją apie šalis ir reikalavimo pobūdį bei sumą. Teismas išnagrinės prašymą ir, jeigu forma užpildyta tinkamai, teismas turėtų per 30 dienų išduoti Europos mokėjimo įsakymą.

Tuomet teismas turi įteikti Europos mokėjimo įsakymą atsakovui. Atsakovas gali sumokėti reikalavimo sumą arba ginčyti reikalavimą. Prieštaravimą Europos mokėjimo įsakymui jis turi pateikti per 30 dienų laikotarpį. Tokiu atveju byla turi būti perduota įprastiems civilinės teisės teismams, kad ji būtų nagrinėjama pagal nacionalinę teisę.

Jeigu atsakovas nepateikia prieštaravimo, Europos mokėjimo įsakymas automatiškai tampa vykdytinas. Europos mokėjimo įsakymo kopija ir prireikus vertimas turi būti nusiųsti tos valstybės narės, kurioje įsakymas turi būti vykdomas, vykdomo institucijoms. Europos mokėjimo įsakymas vykdomas vadovaujantis valstybės narės, kurioje jis vykdomas, nacionalinėmis taisyklėmis ir procedūromis.

Standartines formas ir papildomos informacijos apie Europos mokėjimo įsakymą galima rasti Europos e. teisingumo portale https://e-justice.europa.eu/content_european_payment_order_forms-156-lt.do

5. Sprendimų vykdymas pagal Reglamentą Nr. 861/2007

2009 m. sausio 1 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 861/2007 nustatantis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą (toliau – Reglamentas), jis taikomas visose ES valstybėse narėse, išskyrus Daniją. Reglamentas buvo priimtas siekiant supaprastinti ir pagreitinti ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimą tarpvalstybinio pobūdžio bylose. Teismų sprendimai pripažįstami ir vykdomi kitoje valstybėje narėje. Ši procedūra – alternatyva valstybių narių įstatymuose numatytiems procedūroms.

Naudotis procedūra galima kai ieškinio suma pateikiant ieškinį kompetentingam teismui neviršija 2000 eurų, neskaičiuojant palūkanų, išlaidų ir sąnaudų. Bylas pagal Reglamentą nagrinėja apylinkių teismai, pagal ieškovo gyvenamąją vietą. Nuo 2011 m. spalio 1 d., įsigaliojus Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pataisoms, visi vartotojai bylose dėl visų reikalavimų, atsirandančių iš vartojimo teisinių santykių, yra atleidžiami nuo žyminio mokesčio mokėjimo. Kad pradėtų procedūrą, ieškovas turi pateikti teismui prašymą, užpildydamas standartinę ieškinio formą ir pridėti reikalavimą pagrindžiančius dokumentus.

Ieškinys teismui turi būti pateiktas tos valstybės narės, kurioje yra atsakovas, valstybine oficialia kalba arba viena iš toje valstybėje pripažintamų oficialių kalbų. Pralaimėjusi bylą šalis padengia bylinėjimosi išlaidas. Bylos šalims neprivalo atstovauti advokatas ar kitas teises specialistas. Teismų sprendimai, priimti pagal Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, gali būti skundžiami apeliacine tvarka.

Ši procedūra netaikoma: mokesčių, muitų ar administracinėms byloms; valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą vykdant valstybės įgaliojimus; dėl fizinių asmenų statuso arba teisnumo ar veiksnumo; turtinių teisių, atsirandančių iš santuokinių ryšių, išlaikymo prievolių, testamentų ir paveldėjimo; bankroto, procedūrų, susijusių su nemokių bendrovių ar kitų juridinių asmenų likvidavimu, teisiniams susitarimams, kompromisiniams susitarimams ir analogiškomis procedūroms; socialinės apsaugos; arbitražo; darbo teisės; nekilnojamojo turto nuomos, išskyrus bylas dėl piniginių reikalavimų; privataus gyvenimo ir asmeninių teisių pažeidimo, įskaitant šmeižtą.

Ieškinio formą ir papildomos informacijos apie Europos ieškinį dėl nedidelių sumų galima rasti Europos e. teisingumo portale https://e-justice.europa.eu/content_small_claims_forms-177-lt.do

6. Sprendimų pripažinimas ir vykdymas pagal Reglamentą Nr. 4/2009

2011 m. birželio 18 d. įsigaliojo 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje. Šis Reglamentas taikomas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse po Reglamento įsigaliojimo datos, t. y. **po 2011 m. birželio 18 d.**, priimtiems sprendimams dėl

išlaikymo prievolių, atsirandančių iš šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminytės.

Reglamentas taikomas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse. Danija pareiškimu prie atitinkamo susitarimo su Europos Bendrija patvirtino ketinanti įgyvendinti Reglamento nuostatas tiek, kiek juo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 44/2001.

Europos teisminiame atlase civilinėse bylose (http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_lt.htm) rasite informacijos apie Reglamento taikymą ir vartotojui patogią formų pildymo priemonę.

***Svarbu:** Pagal Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo papildymo devintuoju¹ skirsniu ir Įstatymo priedo papildymo įstatymą Reglamente nustatytas centrinės institucijos funkcijas atlieka Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba arba Vaikų išlaikymo fondo administracija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Pažymėtina, kad centrinė institucija teikia pagalbą dėl prašymų pagal Reglamentą ir visų pirma:*

- a) perduoda ir priima tokius prašymus;*
- b) inicijuoja arba palengvina su tokiais prašymais susijusio proceso pradėjimą.*

Jeigu Jūsų prašymas susijęs su vyresniu nei 21 metų amžiaus išlaikytinu asmeniu, Jums reikėtų kreiptis į Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybą. Jeigu išlaikytinas asmuo yra jaunesnis nei 21 metų, Jums reikėtų kreiptis į Vaikų išlaikymo fondo administraciją prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kuri tokiu atveju atlieka centrinės institucijos funkcijas.

Kreipiantis pagal šį Reglamentą nėra būtina žinoti skolininko gyvenamąją / darbo vietą.

7. Sprendimų pripažinimas ir vykdymas pagal Reglamentą Nr. 650/2012

Šiuos klausimus reguliuoja 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 650/2012) IV skyriaus taisyklės. Šis reglamentas taikomas asmenų, mirusių **2015 m. rugpjūčio 17 d.** ar vėlesnę dieną, palikimo paveldėjimui. **Jungtinei Karalystei, Airijai ir Danijai** šis reglamentas netaikomas.

Vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 650/2012 nuostatomis, Lietuvos teismo priimtas sprendimas paveldėjimo byloje kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje pripažįstamas nereikalaujant pradėti kokio nors specialaus proceso (išskyrus tuos atvejus, kai tokio sprendimo pripažinimas ginčijamas), tačiau siekiant tokį sprendimą vykdyti, jis turi būti paskelbtas vykdytinu šiame reglamente nustatyta tvarka.

Prie prašymo paskelti vienoje valstybėje narėje priimtą teismo sprendimą vykdytinu kitoje valstybėje narėje turi būti pridedami šie dokumentai:

- 1) teismo sprendimo kopija, atitinkanti sąlygas, būtinas jos autentiškumui patvirtinti;

2) liudijimas, išduotas kilmės valstybės narės teismo arba kompetentingos institucijos, naudojant Europos Komisijos patvirtintą formą.

Kompetentingų pareigūnų (pavyzdžiui, notarų) išduoti autentiški dokumentai paskelbiami vykdytinais kitoje valstybėje narėje analogiška tvarka.

Pažymėtina, kad Reglamento (ES) Nr. 650/2012 kontekste valstybėje narėje išduotų dokumentų nereikia legalizuoti ar taikyti kitų panašių formalumų.

Kartu atkreiptinas dėmesys, kad šiuo reglamentu sukuriamas **Europos paveldėjimo pažymėjimas**, kuris gali būti naudojamas siekiant įrodyti vieną ar daugiau toliau išvardytų faktų:

- 1) kiekvieno pažymėjime nurodyto įpėdinio arba atitinkamai testamentinės išskirtinės gavėjo statusą ir (arba) teises ir jiems tenkančias atitinkamas palikimo dalis;
- 2) nustatyto turto ar konkrečių turto dalių, sudarančių palikimą, priskyrimui pažymėjime nurodytam (-iems) įpėdiniui (-iams) arba, atitinkamais atvejais, testamentinės išskirtinės gavėjui (-ams);
- 3) pažymėjime nurodyto asmens įgaliojimus vykdyti testamentą arba administruoti palikimą.

Europos paveldėjimo pažymėjimas sukelia Reglamente (ES) Nr. 650/2012 numatytas pasekmes visose valstybėse narėse nereikalaujant jokių specialių jo pripažinimo ar paskelbimo vykdytinu procedūrų. Pavyzdžiui, remiantis šiuo pažymėjimu paveldimas turtas gali būti įregistruojamas valstybės narės atitinkame registre. Lietuvos Respublikoje Europos paveldėjimo pažymėjimą išduoda palikimo atsiradimo vietos notaras.

8. Sprendimų pripažinimas ir vykdymas pagal Reglamentą Nr. 606/2013

Europos Parlamento ir Tarybos 2013 m. birželio 12 d. reglamentas (ES) Nr. 606/2013 dėl apsaugos priemonių tarpusavio pripažinimo civilinėse bylose (toliau – Reglamentas Nr. 606/2013) taikomas vienoje valstybėje narėje paskirtų apsaugos priemonių pripažinimui kitoje valstybėje narėje.

Pažymėtina, kad šis reglamentas taikomas **tik jame nurodytų civilinėse bylose paskirtų apsaugos priemonių pripažinimui**. Pagal Reglamento 3 straipsnio 1 dalyje pateiktą apibrėžimą, **apsaugos priemonė laikomas** bet kuris kilmės valstybės narės išduodančiosios valdžios institucijos pagal jos nacionalinę teisę priimtas sprendimas (kad ir kaip jis būtų vadinamas), kuriuo pavojų keliančiam asmeniui nustatomas vienas ar daugiau toliau nurodytų įpareigojimų, siekiant apsaugoti kitą asmenį, kai gali kilti pavojus to asmens fizinei ar psichinei neliečiamybei: draudimas lankytis vietose, kuriose gyvena, dirba arba reguliariai lankosi ar reguliariai būna saugomas asmuo, arba to lankymosi reguliavimas; draudimas bet koku būdu, įskaitant telefonu, elektroniniu ar įprastu paštu, faksu ar kitomis priemonėmis, susisiekti su saugomu asmeniu arba tokių ryšių reguliavimas; draudimas priartėti prie saugomo asmens arčiau nei nustatytu atstumu arba tokio priartėjimo reguliavimas.

Kartu pažymėtina, kad šis reglamentas **netaikomas** civilinėse bylose, susijusiose su santuokos nutraukimu, gyvenimu skyrium (separacija) ar santuokos pripažinimu negaliojančia, taip pat su tėvų pareigų skyrimu, naudojimosi jomis, perdavimu, apribojimu ar atėmimu), paskirtų apsaugos priemonių pripažinimui.

Vadovaujantis Reglamento Nr. 606/2013 4 straipsnio nuostatomis, vienoje Europos Sąjungos valstybėje narėje paskirta apsaugos priemonė kitose valstybėse narėse **pripažįstama nereikalaujant jokios specialios procedūros ir yra vykdytina nereikalaujant jos paskelbti vykdytina.**

Saugomas asmuo, norintis, kad valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, būtų taikoma kilmės valstybėje narėje paskirta apsaugos priemonė, valstybės narės, į kurią kreipiamasi, kompetentingai valdžios institucijai pateikia:

- 1) apsaugos priemonės kopiją, atitinkančią jos autentiškumui patvirtinti būtinas sąlygas;
- 2) kilmės valstybėje narėje pagal 5 straipsnį išduotą pažymą (šią pažymą išduoda apsaugos priemonę patvirtinusi valdžios institucija (paprastai tai būna teismas); ir
- 3) prireikus pažymos transliteraciją ir (arba) vertimą raštu į valstybės narės, į kurią kreipiamasi, valstybinę kalbą arba vieną iš jos valstybinių kalbų, arba į bet kurią kitą Europos Sąjungos institucijų oficialią kalbą, kurią ta valstybė narė nurodė kaip priimtina.

Atkreiptinas dėmesys, kad, neatsižvelgiant į tai, ar apsaugos priemonės galiojimo trukmė yra ilgesnė, 1 dalyje nurodytas pripažinimas **galioja ne ilgiau kaip 12 mėnesių** laikotarpiu nuo pažymos išdavimo dienos.

Reglamentas Nr. 606/2013 taikomas **nuo 2015 m. sausio 11 d.** Pastebėtina, kad jis nėra privalomas ar taikomas **Danijai.**

Ne Europos Sąjungos valstybėse taikoma sprendimų pripažinimo ir vykdymo tvarka

Tuo atveju, jei valstybė, kurioje gyvena ar dirba skolininkas, nėra ES valstybė narė, dėl sprendimo, kuriuo priteista skola ar išlaikymas, pripažinimo ir vykdymo toje valstybėje galima kreiptis pagal šias daugiašales konvencijas arba dvišales sutartis:

1. 2007 m. spalio 30 d. Lugane pasirašytą Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (dar vadinamą „Lugano Konvencija“);
2. 1973 m. Hagos konvenciją dėl sprendimų, susijusių su išlaikymo pareigomis, pripažinimo ir vykdymo;
3. dvišalę ar trišalę sutartį dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių.

1. Su Norvegija, Islandija, Šveicarija taikoma 2007 m. spalio 30 d. Lugane pasirašyta Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo

Konvencija taikoma tarp ES valstybių narių ir trečiųjų valstybių – **Norvegijos, Šveicarijos ir Islandijos.**

Norvegijai ši Konvencija įsigaliojo 2010 m. sausio 1 d., Šveicarijai – 2011 m. sausio 1 d., Islandijai – 2011 m. gegužės 1 d.

Konvencija taikoma tik po jos įsigaliojimo kilmės valstybėje pradėtiems teismo procesams ir oficialiai parengtiems ar užregistruotiems (pvz., autentiškiems) dokumentams, o kai siekiama pripažinti arba vykdyti teismo sprendimą ar autentišką dokumentą, – po jos įsigaliojimo valstybėje, į kurią kreipiamasi. Jeigu byla buvo iškelta prieš įsigaliojant Konvencijai, o sprendimas buvo priimtas po jos įsigaliojimo, sprendimas turi būti pripažįstamas pagal Konvencijos III antraštinę dalį.

Kreipiantis dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo Norvegijoje, Šveicarijoje ar Islandijoje šių valstybių teisminei institucijai turi būti pateikiami šie dokumentai:

- 1) suinteresuoto asmens (kreditoriaus) **prašymas**. Toks prašymas surašomas laisva forma, nurodant prašymo esmę, pareiškėjo (kreditoriaus) ir skolininko asmens duomenis, skolininko gyvenamosios vietos ar darbo vietos užsienyje adresą, sąskaitos, į kurią turėtų būti pervedamas išieškotas išlaikymas, rekvizitai;
- 2) **Lietuvos teismo sprendimo**, kuriuo priteistas išlaikymas ar skola, patvirtinta **kopija**;
- 3) Konvencijos 54 ir 58 straipsniuose nurodytas **pažymėjimas** (Konvencijos V priedas). Šį pažymėjimą išduoda sprendimą dėl išlaikymo ar skolos priėmęs Lietuvos teismas;
- 4) prašymo ir pridedamų dokumentų vertimai į vieną iš valstybės, į kurią kreipiamasi, nacionalinių kalbų. Vertimai turi būti patvirtinti įgalioto asmens.

Teisingumo ministerija netarpininkauja kreipiantis dėl sprendimo pripažinimo ir vykdymo pagal Lugano Konvenciją, todėl visi išvardyti dokumentai turi būti siunčiami tiesiogiai kompetentingoms užsienio valstybių institucijoms pagal skolininko gyvenamąją ar darbo vietą toje valstybėje.

Konvencijos privalančios laikytis valstybės pirmenybę turi teikti Konvencijai, o ne tarp dviejų ar daugiau iš šių valstybių sudarytoms konvencijoms (sutartims), reglamentuojančioms tokias pačias bylas, kurioms taikoma ir naujoji Konvencija. Tačiau specialiosioms konvencijoms (reglamentuojančioms teismų jurisdikcijos bei teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo klausimus konkrečių bylų kategorijose) teikiama pirmenybė prieš Lugano konvenciją

Norvegijoje kompetentingos institucijos prašymui priimti yra apylinkės teismai. Konkretų teismą pagal atsakovo (skolininko) gyvenamąją vietą Norvegijoje galima rasti čia: <http://www.domstol.no/en/Domstoladministrasjon/enno/>. Norvegijos apylinkės teismui dokumentai turi būti pateikiami norvegų arba anglų kalba.

Dėl **išlaikymo** prievolių vykdymo **Šveicarijoje ir Norvegijoje** būtų taikoma ne Lugano Konvencija, o 1973 m. Hagos konvencija (žr. 2.2), tuo tarpu **Islandijoje**, kuri nėra 1973 m. Konvencijos dalyvė, tiek dėl skolos, tiek dėl išlaikymo prievolių vykdymo būtų taikoma Lugano konvencija.

2. Dėl išlaikymo prievolių – 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos konvencija dėl tarptautinio vaikų ir kitokių šeimos išlaikymo išmokų išieškojimo

Ši konvencija priimta siekiant pagerinti valstybių bendradarbiavimą tarptautiniu mastu išieškant vaikų ir kitokias šeimos išlaikymo išmokas bei sukurti rezultatyvias ir prieinamas, greitas, veiksmingas, ekonomišką, atitinkančias poreikius ir teisingas procedūras.

Ši konvencija Lietuvai, kaip ir kitoms Europos Sąjungos valstybėms narėms, tapo privaloma 2011 m. birželio 9 d. Tarybos sprendimo dėl šios konvencijos patvirtinimo Europos Sąjungos vardu pagrindu. Konvencija **visų Europos Sąjungos valstybių narių (išskyrus Daniją)** atžvilgiu įsigaliojo 2014 m. rugpjūčio 1 d. Prie šios konvencijos taip pat prisijungusios **Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Ukraina**. Nuolat atnaujinamą prie Konvencijos prisijungusių valstybių sąrašą ir šių valstybių padarytus pareiškimus galima rasti Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos interneto svetainėje www.hcch.net, konvencijų sąrašė pasirinkus 2007 m. Hagos konvenciją.

Atkreiptinas dėmesys, kad Konvencijos reguliuojami klausimai taip pat reguliuojami 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 4/2009), kuris taikomas Europos Sąjungos valstybių narių tarpusavio santykiams.

Konvencija taikoma iš tėvų ir vaiko santykių kylančioms prievolėms išlaikyti jaunesnį nei 21 metų asmenį, sprendimų dėl sutuoktinių tarpusavio išlaikymo pripažinimui ir vykdymui bei sutuoktinių tarpusavio išlaikymui.

Kaip ir Reglamentu (EB) Nr. 4/2009, Konvencija taip pat sukurtas tarptautinis administracinis valstybių paskirtų centrinių institucijų bendradarbiavimo mechanizmas. Vadovaujantis Konvencijos nuostatomis, valstybių centrinės institucijos bendradarbiauja tarpusavyje ir skatina savo valstybių kompetentingų institucijų bendradarbiavimą šios Konvencijos tikslams pasiekti, pavyzdžiui, per šias institucijas gali būti pateikti į Konvencijos taikymo sritį patenkantys prašymai dėl sprendimų dėl išlaikymo prievolių pripažinimo ir vykdymo, jos įpareigos padėti nustatyti skolininko ar kreditoriaus gyvenamąją vietą, padėti gauti reikiamą informaciją apie pajamas, palengvinti išlaikymo išmokų surinkimą ir greitą jų perdavimą, palengvinti dokumentų ir kitų įrodymų gavimą ir kt.

***Svarbu:** pagal Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo 31⁹ straipsnio nuostatas, centrinė institucija Konvencijoje nustatytoms funkcijoms atlikti yra Vilniaus valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba, tačiau kai pareiškėjų prašymai yra susiję su jaunesnių kaip 21 metų asmenų išlaikymo prievolėmis, atsirandančiomis dėl tėvų ir vaikų santykių, Konvencijos 6 straipsnyje nurodytas centrinės institucijos funkcijas atlieka Vaikų išlaikymo fondo administracija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.*

Konvencijoje taip pat numatyti vienoje susitariančioje valstybėje priimtų sprendimų dėl išlaikymo prievolių pripažinimo ir vykdymo kitoje susitariančioje valstybėje pagrindai ir pagrindinės nuostatos dėl tokių prašymų nagrinėjimo procedūros.

3. Sprendimų pripažinimas ir vykdymas pagal dvišales sutartis

Šiuo metu Lietuva yra sudariusi dvišales teisinės pagalbos ir teisinių santykių sutartis su **Armėnija, Azerbaidžanu, Baltarusija, Kazachstanu, Kinija, Moldova, Rusija, Turkija, Ukraina ir Uzbekistanu**. Visose sutartyse su šiomis valstybėmis yra įtvirtinta bendra nuostata, kad šalys

tarpusavyje pripažįsta ir vykdo įsiteisėjusius teisingumo įstaigų sprendimus civilinėse ir šeimos bylose, bei žalos atlyginimo ieškinius baudžiamosiose bylose.

Lietuva yra sudariusi dvišalę sutartį su **Lenkija** ir trišalę sutartį su **Latvija ir Estija**, kuriose taip pat yra analogiška nuostata dėl sprendimų pripažinimo ir vykdymo, tačiau kadangi šios valstybės yra ES valstybės narės, dvišalėmis sutartimis su šiomis valstybėmis galima remtis tik tuomet, kai netaikytini ES teisės aktai (žr. 1.1-1.4).

Prašymo dėl sprendimo pripažinimo formą rusų kalba galima gauti Lietuvos teismuose ir rasti Teisingumo ministerijos tinklalapyje (žr. skiltį „Tarptautinis bendradarbiavimas“ / „Pagal dvišales sutartis“ / „Dokumentų formos“ / „Ieškovo prašymas pripažinti“). Taip pat galima parengti ir laisvos formos prašymą, nurodant šiuos duomenis:

- pareiškėjo rekvizitus ir tikslų adresą;
- Lietuvos teismo, priėmusio sprendimą, kurį prašoma pripažinti, pavadinimą;
- sprendimo datą bei pobūdį (pvz., dėl išlaikymo nepilnamečiams vaikams išieškojimo);
- prašymo esmę, t. y., kad prašoma pripažinti ir leisti vykdyti teismo sprendimą konkrečios valstybės teritorijoje;
- skolininko rekvizitus ir tikslų adresą arba paskutinę žinomą gyvenamąją vietą ir (arba) darbovietę;
- išieškotojo sąskaitos, į kurią galėtų būti pervedamos išieškotos sumos, numerį.

Šis prašymas adresuojamas valstybės, kurioje prašoma pripažinti Lietuvos teismo sprendimą, kompetentingam teismui (pvz.: „*Moldovos kompetentingam teismui*“).

Prie prašymo turi būti pridedami šie dokumentai:

- teismo sprendimo kopija;
- pažymos apie:
 - sprendimo įsiteisėjimą;
 - apie tai, kad atsakovas buvo informuotas apie teismo posėdį;
 - apie sprendimo ankstesnį vykdymą.

Prašymas ir visi minėti dokumentai turi būti pateikiami su vertimais. Beveik visos valstybės, su kuriomis yra sudarytos dvišalės sutartys, priima dokumentus, parengtus nacionaline arba rusų kalba, išskyrus Turkiją ir Kiniją, kurios priima dokumentus nacionaline arba anglų kalba. Ukraina ir Lenkija priima dokumentus nacionaline, rusų arba anglų kalba.

Visi dokumentai, išskyrus ieškovo (kreditoriaus) prašymą, turi būti patvirtinti herbiniu antspaudu.

Jei sprendimą bus prašoma pripažinti **Lenkijoje**, prie dokumentų taip pat turi būti pridedama pažyma apie tai, kad sprendimas vykdytinas Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Lietuvos teismo sprendimą užsienio valstybėje prašantis pripažinti asmuo dėl reikalingų pažymų turėtų kreiptis į šį sprendimą priėmusį Lietuvos teismą. Dėl pažymos apie ankstesnį sprendimo vykdymą (jei jis buvo vykdytas Lietuvoje) – į sprendimą vykdžiusį antstolį.

Prašymas pripažinti Lietuvos teismo sprendimą užsienio valstybėje ir kiti dokumentai turi būti siunčiami Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai. Ji tarpininkauja persiųsdama šiuos

dokumentus konkrečios užsienio valstybės teisingumo ministerijai ir prašydama nukreipti kompetentingam teismui nagrinėti Lietuvos teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo jį vykdyti klausimą.

Užsienio valstybės kompetentingas teismas, išnagrinėjęs tokį prašymą bei kitus dokumentus ir patikrinęs, ar nėra tarptautinėje sutartyje numatytų sprendimo nepripažinimo pagrindų, pagal savo valstybės teisę priima atitinkamą procesinį dokumentą, kurį siunčia prašymą pateikusiam asmeniui. Prašymą pateikęs asmuo jam nepalankų užsienio valstybės teismo sprendimą gali apskųsti. Jei užsienio valstybės teismas priima sprendimą pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos teismo sprendimą, – tai yra teisinis pagrindas reikalauti Lietuvos teismo sprendimo priverstinio vykdymo toje užsienio valstybėje.

Atkreipkite dėmesį:

- *teismų sprendimų vykdymas vyksta pagal konkrečios užsienio valstybės, kurioje vykdomas tos valstybės kompetentingo teismo pripažintas Lietuvos Respublikos teismo sprendimas, teisę;*
- *pažymas apie sprendimo vykdymo eigą ar nevykdymo priežastis ir kt. gali išduoti tik užsienio valstybės antstolis, kurio žinioje yra vykdomoji byla;*
- *į užsienio valstybių antstolius, teismus ir kitas institucijas Lietuvoje gyvenantys asmenys gali kreiptis tiesiogiai.*

Sprendimų pripažinimas ir vykdymas užsienyje nesant teisinio pagrindo

Yra valstybių (pvz. **JAV, Kanada**), su kuriomis Lietuva nėra sudariusi dvišalių sutarčių ir jos taip pat nėra daugiašalių konvencijų dalyvės, – tokiu atveju nėra teisinio pagrindo Lietuvos teismų sprendimų pripažinimui ir vykdymui šiose valstybėse. Tačiau bet kuri valstybė gali pripažinti ir vykdyti Lietuvos teismo sprendimą, vadovaudamasi geranoriškumo ir abipusiškumo pagrindais. Visgi, prieš apsisprendžiant kreiptis dėl Lietuvos teismo sprendimo pripažinimo nesant teisinio pagrindo, siūlytina įvertinti tokius aspektus kaip išlaidos, laiko sąnaudos ir sąlyginė galimybė, kad sprendimas bus pripažintas ir vykdomas.

Nusprendus kreiptis dėl Lietuvos teismo sprendimo, kuriuo priteista skola ar išlaikymas, pripažinimo ir vykdymo šiose valstybėse, prašymą rekomenduotina pateikti tiesiogiai šių valstybių kompetentingoms institucijoms (dažniausiai tai yra teismai) pagal atsakovo gyvenamąją ar darbo vietą, vadovaujantis tos užsienio valstybės nacionalinėje teisėje nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Tokiu atveju siūlytina kompetentingai užsienio valstybės institucijai pateikti šiuos dokumentus:

- prašymą dėl teismo sprendimo pripažinimo ir vykdymo tos valstybės teritorijoje;
- Lietuvos teismo sprendimo kopiją;
- pažymas:
 - 1) apie sprendimo įsiteisėjimą;
 - 2) apie tai, kad atsakovas buvo informuotas apie teismo posėdį;
 - 3) apie tai, kad sprendimas nėra vykdomas Lietuvoje.

Šias pažymas išduoda Lietuvos teismas, priėmęs sprendimą.

Užsienio valstybės institucija, nagrinėdama tokį prašymą, vadovausis išimtinai savo valstybės teisės aktais, todėl gali paprašyti pateikti papildomus dokumentus.

Tokiais atvejais dėl teisinės konsultacijos, dokumentų parengimo ir prirėikus atstovavimo teisme užsienio valstybėje gali būti tikslinga pasinaudoti toje užsienio valstybėje praktikuojančio teisininko (advokato) paslaugomis.